

# EVALUAREA SISTEMULUI PRIVIND ASIGURAREA TRASABILITĂȚII

## **1. SCOP**

Procedura are ca scop descrierea modului în care, în cadrul controlului oficial realizat de inspectorii oficiali, poate fi verificat gradul în care operatorii din sectorul alimentar respectă principiul trasabilității produselor alimentare sau a unei substanțe care urmează a fi încorporată ori care poate fi încorporată într-un aliment.

## **2. DOMENIU DE APLICARE**

Procedura se aplică în cazul efectuării unui control oficial realizat în oricare etapă, inclusiv importul, începând cu și incluzând producția primară a unui produs alimentar și terminând cu și incluzând depozitarea, transportul, vânzarea sau furnizarea sa către consumatorul final și, atunci când este cazul, importul, producția, fabricarea, depozitarea, transportul, distribuția, vânzarea și furnizarea alimentelor.

## **3. ASPECTE GENERALE**

Activitatea de evaluare a sistemului de trasabilitate are loc odată cu desfășurarea activității de control oficial sau evaluare a operatorilor economici din domeniul alimentar; prin urmare, se respectă toate etapele desfășurării acestor activități.

### **3.1. Definiții**

- Trasabilitate - capacitatea de a depista și a urmări anumite produse alimentare, hrană pentru animale, un animal de la care se obțin produse alimentare sau o substanță destinată încorporării sau care este de așteptat să fie încorporată în anumite produse alimentare sau hrană pentru animale, pe parcursul tuturor etapelor de producție, prelucrare și distribuție.
- Etapele de producție, prelucrare și distribuție - oricare etapă, inclusiv importul, începând cu și incluzând producția primară a unui produs alimentar și terminând cu și incluzând depozitarea, transportul, vânzarea sau furnizarea sa către consumatorul final și, atunci când este cazul, importul, producția, fabricarea, depozitarea, transportul, distribuția, vânzarea și furnizarea hranei pentru animale.
- Lot - un grup sau o serie de produse identificabile obținute în urma unui anumit proces în condiții practic identice și produse într-un anumit loc în cadrul unei perioade de producție determinate.

### **3.2. Cerințe legislative**

Cerința privind asigurarea trasabilității se regăsește la articolul 18 din Regulamentul 178/2002.

Cerința se bazează pe abordarea „un pas înapoi, un pas înainte” care implică pentru operatorii din sectorul alimentar următoarele:

- dispun de un sistem care le permite să identifice furnizorul (furnizorii) imediat (imediați) și clientul (clienții) imediat (imediați) al (ai) produselor lor.
- stabilesc o legătură „furnizor-produs” (ce produse sunt furnizate de către care furnizor).
- stabilesc o legătură „client-produs” (ce produse sunt furnizate căror clienți).

Cu toate acestea, operatorii din sectorul alimentar nu trebuie să identifice clienții imediați atunci când aceștia sunt consumatori finali.

### **3.3. Produsele vizate**

Articolul 18 al R 178/2002 menționează „produsele alimentare și orice altă substanță destinată sau prevăzută a fi încorporată într-un produs alimentar sau în hrana pentru animale”.

Unele dintre aceste produse sunt reglementate în regulamente sau directive comunitare specifice, care pot impune chiar și cerințe mai stricte privind trasabilitatea.

Substanțele vizate sunt cele destinate sau prevăzute a fi „încorporate” într-un produs alimentar în timpul fabricării, preparării sau tratării acestora. Aceasta ar include, de exemplu, toate tipurile de ingrediente din produsele alimentare, inclusiv cerealele atunci când sunt încorporate în produsele alimentare. Cerealele sunt, însă, excluse atunci când sunt utilizate ca semințe pentru cultivare.

Trasabilitatea presupune identificarea loturilor de produse și relația acestora cu loturile de materii prime, de ambalaje ce intră în contact direct cu alimentul și ambalajele care ar putea intra în contact direct cu alimentul.

Regulamentul 178/2002 nu face referire în mod specific la identificarea loturilor, ci doar la faptul ca „produsele alimentare sunt etichetate sau identificate în mod corespunzător pentru facilitarea trasabilității lor”.

Cerința privind trasabilitatea ambalajelor este reglementată de Regulamentul 1935/2004 privind materialele și obiectele destinate să vină în contact cu produsele alimentare, articolul 17.

Trasabilitatea trebuie să fie asigurată în toate stadiile, incluzând producția în curs și tratamente ulterioare. Trebuie acordată atenție specială situațiilor în care în produsele alimentare se introduc produse semifabricate, de exemplu utilizarea marginilor de napolitane în crema de napolitane. Sistemul de trasabilitate trebuie să permită identificarea utilizării acestor semifabricate în procesul de obținere a produselor alimentare.

Pentru fiecare produs alimentar procesat, operatorul trebuie să fie capabil să pună la dispoziție lista de ingrediente utilizate și materiale de ambalaj în contact cu alimentul utilizate, iar pentru fiecare dintre acestea să poată demonstra proveniența: furnizorul și modul specific de etichetare al ingredientului respectiv sau al materialului de ambalare care permit trasabilitatea.

### **3.4. Operatorii vizati**

Articolul 18 din Regulamentul (CE) 178/2002 se aplică operatorilor din sectorul alimentar în toate etapele lanțului alimentar de la producția primară (recolte), prelucrarea produselor alimentare, până la distribuție și furnizare, inclusiv intermediari indiferent dacă aceștia dețin fizic produsele alimentare.

Transportatorii independenți și întreprinderile de depozitare, în calitate de întreprinderi implicate în distribuția produselor alimentare, sunt cuprinse în definiția „întreprindere cu profil alimentar” și, prin urmare, trebuie să respecte articolul 18.

### **3.5. Trasabilitate externă/internă**

Se stabilește dacă operatorul economic poate demonstra trasabilitatea:

- externă:
  - ✓ documente intrare materii prime cu identificare loturi;
  - ✓ documente livrare produse finite; marcare lot în documente comerciale;
- internă:
  - ✓ sistem propriu de lotizare;
  - ✓ fișa de producție interioară cu lotizare;
  - ✓ metode de identificare a semipreparatelor și ingredientelor în timpul procesării;
  - ✓ stabilire lot și marcare pe produs.

### **3.6. Aplicabilitatea trasabilității în ceea ce privește produsele alimentare provenite din țări terțe (în legătură cu articolul 11 al Regulamentului (CE) 178/2002)**

Dispozițiile referitoare la trasabilitate din Regulamentul (CE) 178/2002 nu se aplică în afara UE. Această cerință vizează toate etapele de producție, prelucrare și distribuție în UE, și anume de la importatorul în UE până la nivelul comerțului cu amănuntul, excluzând totuși furnizarea către consumatorul final.

Articolul 11 nu trebuie interpretat astfel încât cerința privind trasabilitatea să fie extinsă la operatorii din sectorul alimentar din țări terțe. Acest articol prevede că produsele alimentare importate în UE respectă cerințele relevante ale legislației alimentare a UE.

Exportatorii din țările cu care s-au încheiat parteneriate comerciale nu pot fi obligați prin lege să îndeplinească cerința de trasabilitate impusă în cadrul UE (în afara cazului în care există acorduri bilaterale speciale pentru anumite sectoare sensibile sau atunci când există cerințe juridice comunitare specifice, de exemplu în sectorul veterinar).

Obiectivul articolului 18 este suficient îndeplinit în cazul importurilor de produse alimentare, deoarece cerința se extinde la importatorul din UE.

Importatorul din UE trebuie să poată identifica de la cine a fost exportat produsul din țara terță

Practica frecventă în rândul unora dintre operatorii din sectorul alimentar din UE este de a solicita partenerilor comerciali să îndeplinească cerințele privind trasabilitatea, chiar depășind principiul „un pas înapoi, un pas înainte”. Totuși, trebuie reținut că aceste cerințe fac parte din dispozițiile contractuale și nu sunt impuse de regulament

Inspectorii trebuie să verifice dacă operatorii din sectorul alimentar asigură, în toate etapele de producție, prelucrare și distribuie, păstrarea următoarelor informații privind produsele alimentare de origine nonanimală.

Operatorii din sectorul alimentar se asigură, de asemenea, că informațiile necesare pentru respectarea trasabilității sunt transmise către operatorii din sectorul alimentar cărora le-au fost furnizate produsele alimentare de origine nonanimală. Aceste informații sunt:

- stabilirea corectă a denumirii produsului alimentar,
- volumul sau cantitatea produsului alimentar,
- identificarea și marcarea loturilor de produse alimentare de origine nonanimală, printr-un număr de referință,
- în cazul expedierii produselor alimentare de origine nonanimală de către un alt operator din sectorul alimentar:
  - (i) denumirea și adresa operatorului din sectorul alimentar de la care au fost expediate produsele alimentare de origine nonanimală;
  - (ii) denumirea și adresa expeditorului (proprietarului), în cazul în care acesta este diferit de operatorul din sectorul alimentar de la care au fost expediate produse alimentare de origine nonanimală;
- denumirea și adresa operatorului din sectorul alimentar căruia îi sunt expediate produsele alimentare de origine nonanimală,
- denumirea și adresa destinatarului (proprietarului), în cazul în care acesta este diferit de operatorul din sectorul alimentar căruia îi sunt expediate produsele alimentare de origine nonanimală,
- data expedierii și, dacă este necesar, ora tranzacției/livrării.

Dacă se păstrează înregistrările (registre) de trasabilitate în format tipărit sau electronic, este posibil ca pe acestea să fie deja trecute data și ora livrării, precum și numele și adresa furnizorului și clientului. În caz contrar, data trebuie înregistrată în mod specific, la fel și ora dacă există mai mult de o furnizare/livrare într-o anumită zi. Deși nu este obligatoriu, ar fi, de asemenea, util să se înregistreze detalii cu privire la orice referință sau număr al lotului care ar permite identificarea produsului.

Informațiile menționate mai sus pot fi conservate și transmise în orice formă adecvată, de ex: utilizarea unui registru de trasabilitate, cu condiția ca acestea să fie ușor de accesat de către operatorul din sectorul alimentar căruia îi sunt furnizate produsele alimentare de origine nonanimală.

Operatorul din sectorul alimentar furnizează informațiile cu privire la produsul alimentar de origine nonanimală inspectorilor la cerere, fără întârziere nejustificată.

### ***3.7. Cerințe în materie de trasabilitate aplicabile produselor alimentare de origine nonanimală la import***

Loturile de produse alimentare de origine nonanimală provenite din țări terțe sunt însoțite, atunci când sunt importate în Uniune,

- de un certificat de sănătate atunci când sunt stabilite condiții speciale la import în conformitate cu legislația specifică în domeniu,
- documentul comun de intrare/DIPAONA conform ordinului nr. 145/2007.

Operatorul din sectorul alimentar care importă produse alimentare de origine nonanimală păstrează certificatul de sănătate, atunci când este cazul, pentru o perioadă suficient de lungă de timp după perioada presupusă de consum al produselor alimentare de origine nonanimală.

Toți operatorii din sectorul alimentar care manipulează produsele alimentare de origine nonanimală importate furnizează o copie a certificatului de sănătate, atunci când este cazul, tuturor operatorilor din sectorul alimentar cărora le sunt expediate produsele.

În cazul în care produsele alimentare de origine nonanimală se vând ambalate și sunt destinate pentru vânzarea cu amănuntul, toți operatorii din sectorul alimentar care manipulează produsele alimentare de origine nonanimală importate furnizează o copie a certificatului de sănătate, atunci când este cazul, tuturor operatorilor din sectorul alimentar cărora le sunt expediate produsele, până în momentul în care acestea sunt ambalate pentru vânzarea cu amănuntul.

### ***3.8. Timpul de reacție pentru disponibilitatea datelor privind trasabilitatea***

Articolul 18 impune operatorilor din sectorul alimentar să dispună de sisteme și proceduri pentru a asigura trasabilitatea produselor lor. Deși articolul nu oferă detalii privind aceste sisteme, utilizarea termenilor „sisteme” și „proceduri” implică un mecanism structurat care poate oferi informațiile necesare la cererea inspectorilor.

Atunci când se elaborează un sistem de trasabilitate, nu înseamnă că operatorii din sectorul alimentar trebuie să dispună de un sistem specific. Importantă este necesitatea de a furniza informații, nu formatul în care acestea sunt păstrate.

Înregistrările (registrele) privind trasabilitatea ar trebui să fie suficient organizate astfel încât să permită disponibilitatea „la cerere” fără nici o întârziere nejustificată.

Un sistem de trasabilitate este bun atunci când furnizează informații exacte cu rapiditate; aceasta ar contribui la satisfacerea obiectivului urmărit, astfel cum se descrie în art. 57 al Regulamentului (CE) 178/2002. O întârziere în prezentarea acestor informații relevante ar submina o reacție promptă în caz de criză.

### ***3.9. Timpul de păstrare a registrelor***

Articolul 18 nu specifică o perioadă minimă de timp pentru păstrarea înregistrărilor (registrelor) și, prin urmare, este la latitudinea întreprinderilor/operatorilor din domeniul alimentar să decidă, ținând seama de faptul că imposibilitatea de a prezenta înregistrări (registre) adecvate ar constitui un delict. În sens larg, se consideră că documentele comerciale sunt de obicei înregistrate pe o perioadă de 5 ani în vederea controalelor fiscale.

Se sugerează că această perioadă de 5 ani, atunci când se aplică de la data fabricării sau livrării pentru înregistrările (registrele) privind trasabilitatea, ar putea îndeplini obiectivul articolului 18.

Totuși, această regulă comună ar trebui să fie adaptată în anumite cazuri:

- Pentru produsele foarte perisabile, care au un termen de valabilitate mai mic de 3 luni sau destinate direct consumatorului final, înregistrările (registrele) ar putea fi păstrate pe o perioadă de șase luni de la data fabricării sau livrării.
- Pentru alte produse care au un termen de valabilitate, înregistrările (registrele) ar putea fi păstrate pe perioada de valabilitate plus 6 luni.
- Pentru produsele fără un termen de valabilitate specificat, s-ar putea aplica regula generală de 5 ani).

#### **4. DESCRIEREA PROCEDURII**

Inspectorul va analiza următoarele aspecte:

- Proveniența materiilor prime, inclusiv ingrediente sau alte materiale – furnizori autorizați, prezența documentelor care atestă calitatea ori salubritatea tuturor materiilor prime.
- Verificarea specificațiilor materiilor prime – definire și consemnare proceduri - cum se efectuează practic verificarea înscrisurilor de pe ambalaje sau etichete în concordanță cu alte documente însoțitoare.
- Corespondența dintre înscrisurile de pe etichetele și ambalajele materiilor prime și identificarea societății în sistemul de trasabilitate.
- Înregistrări privind cantitățile de materii prime recepționate (facturi, avize de însoțire a mărfii) în corelație cu cantitățile de produs finit.
- Înregistrări privind conformitatea materiilor prime recepționate (certIFICATE de calitate, atestări ale prezenței/lipsei organismelor modificate genetic acolo unde este cazul, în special la produsele din soia)
- Lotizarea materiilor prime în funcție de șarje/loturile de produse/cantități finale (lotizări primare).
- Constituirea loturilor de materii prime pe tipuri de produse la începutul fabricației.
- Modul de constituire a loturilor noi (acolo unde este cazul) după procesele tehnologice.
- Dacă există sisteme de identificare și urmărire pe flux a containerelor/recipienților în care se transportă, depozitează temporar unele materii prime și auxiliare pe diferite faze tehnologice.
- Proceduri referitoare la etichetare
  - ✓ Evidența și gestionarea stocurilor de etichete
  - ✓ Corelația între sistemul de etichetare, ingrediente și tratamentele aplicate.
  - ✓ Verificarea înscrisurilor de pe etichete care trebuie să fie complete și conforme cu prevederile legale
  - ✓ Numere de ordine ale etichetelor (sau alte sisteme asemănătoare care să asigure cronologia printr-un sistem de evidență etichete)
- Proceduri privind depozitarea
  - ✓ depozitarea în depozit pe șarje, loturi ori zile de producție (pentru o identificare facilă a loturilor)
  - ✓ evidența intrărilor în depozitele de produse finite
  - ✓ evidența livrărilor din depozite pe sortimente, șarje, zile
- Proceduri privind livrarea produselor
  - ✓ evidențe privind beneficiarii – pe șarje, loturi, zile
  - ✓ sisteme de identificare a mijloacelor de transport, înregistrate sanitar veterinar, folosite la transportul produselor.

- ✓ evidența livrărilor din depozite pe sortimente, șarje, zile etc.
- ✓ evidențe privind stocurile de produse finite rămase după livrări și gestionarea livrărilor
- ✓ evidențe privind beneficiarii – pe șarje, loturi, zile etc.
- ✓ evidențe privind certificatele de calitate în funcție de loturi, șarje etc.
- ✓ evidențele privind transportatorii și modul de constituire a loturilor pentru fiecare transportator
- ✓ evidențe privind retragerea/rechemarea de pe piață

Pentru verificarea și urmărirea cu atenție a aspectelor de mai sus (doar a unora sau a tuturor), se alege un produs al operatorului. Alegerea unui produs se face fie din piață, fie din depozitul operatorului, fie din acte, în funcție de situație. Produsul selectat poate fi:

1. produs neconform
2. produs cu suspiciune de neconformitate
3. produs aleator, selectat pentru testarea sistemului de trasabilitate implementat de operator, produs care sa fie reprezentativ pentru operator: cel mai complex, cel mai mare volum, produs cu alergeni etc.

După selectarea produsului, se face verificarea în amonte – până la recepția materiilor prime și în aval – până la client, conform checklist-ului de trasabilitate.

Rezultatul evaluării sistemului de trasabilitate se poate înscrie în fișa de evaluare, dacă exercițiul a fost efectuat în cadrul evaluării.

## **5. RESPONSABILITĂȚI**

### **5.1 Inspectorii oficiali**

- realizează controlul oficial
- aplică prevederile prezentei proceduri, cu respectarea succesiunii acțiunilor care trebuie întreprinse

### **5.2 Operatorii din domeniul alimentar**

- respectă prevederile legislației din domeniul siguranței alimentelor
- colaborează cu autoritatea competentă

## **6. ÎNREGISTRĂRI/FOMULARE UTILIZATE**

- Registru/formular de evidență a controalelor oficiale efectuate, conform procedurii de control oficial
- Registru/formular de evidență a unităților evaluate, conform procedurii de evaluare
- Check-list trasabilitate